

господарювати в окремих галузях сфери життєдіяльності міста в постконфліктний період.

Розподіл повноважень між органами державного управління та місцевого самоврядування, а також механізми залучення бізнесу доцільно розглянути у подальших дослідженнях, пов'язаних з імплементацією зарубіжного досвіду постконфліктного відновлення окремих галузей сфери життєдіяльності міста.

Список літератури

1. Про затвердження Державної цільової програми відновлення та розбудови миру в східних регіонах України: постанова Кабінету Міністрів України від 13.12.2017 № 1071. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1071-2017-%D0%BF>

2. Донецька обласна державна адміністрація. Департамент житлово-комунального господарства. Офіційний сайт. 2020. URL: <https://zkh.dn.gov.ua/ua>

*А.Є. Санченко,
кандидат юридичних наук, старший науковий співробітник,
провідний науковий співробітник, керівник Центру перспективних
досліджень і співробітництва з прав людини в сфері економіки,
Державна установа «Інститут економіко-правових
досліджень імені В.К. Макутова НАН України», м. Київ*

БІЗНЕС І ПРАВА ЛЮДИНИ У ПОСТКОНФЛІКТНОМУ ВІДНОВЛЕННІ: МІЖНАРОДНІ ТА ВІТЧИЗНЯНІ ПРАВОВІ ЗАСАДИ

Постконфліктне відновлення є складним політико-правовим і соціально-економічним процесом, що спрямований на розв'язання комплексу взаємопов'язаних проблемних питань у різних сферах життєдіяльності держави. Тому важливо належним чином визначити і на політико-правовому рівні закріпити роль держави,

бізнесу та суспільства, аби в умовах багатоаспектної вразливості забезпечити стабілізацію становища і подальший розвиток зачеплених конфліктом територій, дбаючи про дотримання і захист прав людини повною мірою. Безсумнівно, переважна частина проблемних питань у контексті постконфліктного відновлення постає перед усіма його учасниками вперше. Це викликає необхідність ухвалення неординарних, але обґрунтованих і вивірених рішень. Вони мають базуватися на реалістичній оцінці явищ соціально-економічного та культурного характеру і потреб населення, на вивченні відповідних міжнародних засад і досвіду інших країн, які потерпали від конфліктів і в ході наступних мирних перетворень, що ґрунтуються, зокрема, на взаємодії держави та бізнесу, накопичили позитивний досвід реконструкцій.

Міжнародним загально визнаним орієнтиром в цій справі, як і в справі прогресу в цілому, є Цілі сталого розвитку на період до 2030 року (далі – ЦСР), затверджені Резолюцією Генеральної Асамблеї ООН № A/RES/70/1 від 25.09.2015 «Перетворення нашого світу: Порядок денний щодо сталого розвитку на період до 2030 року» [1]. ЦСР доповнюють універсальний стратегічний Порядок денний – план дій сучасного людства з метою сталого та життєстійкого розвитку світу за умов забезпечення зрівноваження трьох вимірів сталого розвитку: економічного, соціального та екологічного. Водночас, у документах наголошується на головній відповідальності кожної країни за власний економічний і соціальний розвиток, на необхідності ефективного партнерства між державними організаціями, між державним і приватним секторами та між інститутами громадянського суспільства й підкреслюється значна роль різних суб'єктів приватного сектора (від мікропідприємств до кооперативів і багатонаціональних корпорацій) у реалізації нового Порядку денного.

Мета цього Порядку денного полягає також і у зміцненні всезагального миру в атмосфері більшої свободи, у побудові миролюбного, справедливого та всеохопного суспільства. Як зазначається у п. 35 вищезгаданої Резолюції, «сталий розвиток

неможливо забезпечити без миру та безпеки, а без сталого розвитку мир і безпека опиняться під загрозою». Держави-члени ООН визначили свій спільний обов'язок подвоїти зусилля для врегулювання або попередження конфліктів і надання допомоги постконфліктним країнам, адже вони зазнають негативного впливу на їхній економічний та соціальний розвиток, на стан навколишнього середовища, в якому живе їх населення.

Твердження стосовно деструктивного впливу конфлікту на право та спроможність держав розвиватися у параметрах ЦСР абсолютно справедливі по відношенню і до України. Адже сфера життєдіяльності територій і міст Донецької та Луганської областей зазнає руйнівних наслідків у зв'язку з бойовими діями 2014-2015 рр. та проведенням АТО й ООС упродовж останніх п'яти років. Відповідно, рівень безпеки та добробуту мешканців цих територій та ступінь забезпечення і захисту їх прав людини є неналежним. Про це свідчать, зокрема, численні дослідження українських і закордонних науковців та експертів, які здійснюють пошук шляхів подолання раптово з'явившихся надскладних проблем. Показово, що вже в 2015 р. об'єктивні висновки та пропозиції були викладені в Доповіді НАН України «Відродження Донбасу: оцінка соціально-економічних втрат і пріоритетні напрями державної політики» [2], підготовка якої відбувалася під загальним керівництвом академіка НАН України Е.М. Лібанової та за участю, зокрема, і науковців ДУ «Інститут економіко-правових досліджень імені В.К. Макутова НАН України» на чолі з В.А. Устименком, його директором. Однак здебільшого ці та інші вагомні науково-практичні напрацювання наступних років і досі не реалізовані, хоча з 2017 р. в країні виконується Державна цільова програми відновлення та розбудови миру в східних регіонах України, затверджена постановою Кабінету Міністрів від 13.12.2017 № 1071 [3].

Вітчизняні дослідники послідовно констатують, що розв'язання проблем відбудови постконфліктних територій України, покращення рівня життя їх населення можливо шляхом вдосконалення поточного правового регулювання суспільних

відносин, вибору найбільш прийняттого режиму ведення господарської діяльності тощо. Ці рішення, передусім, мають бути людино-центристськими, виходячи з міжнародно визнаної доктрини сталого розвитку та вітчизняних конституційних засад. Зокрема, як відомо, положення ст. 3 Основного Закону України встановлюють, що саме людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпека визнаються найвищою соціальною цінністю; права і свободи людини та їх гарантії визначають зміст і спрямованість діяльності держави, яка відповідає перед людиною за цю діяльність. При цьому головним обов'язком держави є утвердження і забезпечення прав і свобод людини [4]. А в ст. 13 Конституції України та Преамбулі Господарського кодексу України [5] закріплено соціальну спрямованість вітчизняної економіки в цілому та підприємницької діяльності зокрема. При цьому серед національних завдань з реалізації Цілі 17 визначено розвиток партнерських відносин влади і бізнесу для досягнення ЦСР [6].

Принагідно зазначимо, що вищеназвана Резолюція ООН у частині щодо засобів здійснення ЦСР прямо вказує, що приватна підприємницька, інвестиційна та інноваційна діяльність є головною рушійною силою продуктивності, всеохопного економічного зростання та створення робочих місць. Ці положення певним чином відображені й у розділі про шляхи і способи розв'язання проблем Державної цільової програми відновлення та розбудови миру в східних регіонах України. Водночас, документ ООН звертає увагу на те, що держави, залучаючи суб'єктів сектора бізнесу для вирішення різноманітних завдань розвитку, надаючи їм можливість задіяти їхній творчий та інноваційний потенціал, мають взаємодіяти з ними для забезпечення захисту прав людини в процесі ведення господарської діяльності, зокрема, трудових прав, прав на охорону здоров'я, безпечне навколишнє середовище тощо, як це передбачено відповідними міжнародними нормами і договорами та іншими ініціативами у цій сфері, як-от: Керівні принципи ООН з питань бізнесу та прав людини (далі – Керівні принципи), трудові норми Міжнародної організації праці,

Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод з Протоколами до неї, ін. До цього загального переліку неодмінно варто додати і ратифіковані Україною Європейську соціальну хартію, і Європейську соціальну хартію (переглянуту), і, безумовно, Рекомендацією Комітету Міністрів Ради Європи державам-членам Rec(2016)3 про права людини та бізнес, ухвалену в 2016 р. з метою імплементації положень Керівних принципів у загальноєвропейське правове поле.

Звісно, застереження щодо поваги прав людини з боку бізнесу в процесі його діяльності мають особливу гостроту в ситуаціях триваючого конфлікту або в постконфліктний період, адже за таких умов ризик серйозних порушень прав людини, як правило, значно вищий. Тому Керівні принципи, схвалені Резолюцією Ради ООН з прав людини № 17/4 від 16.06.2011 р. [7], приділяють окрему увагу цій проблематиці. Так, Принцип 7 встановлює, що через підвищений ризик здійснення грубих порушень прав людини в регіонах, зачеплених конфліктами, державам слід сприяти забезпеченню того, аби працюючий на таких територіях бізнес не був дотичний до вчинення таких порушень та/або залучений до цього. Взаємодія держави та бізнесу задля захисту прав людини в таких ситуаціях має відбуватися декількома шляхами. Серед них: а) налагодження контактів на якомога більш ранніх етапах конфлікту, з тим щоб держава могла допомогти бізнесу виявляти, запобігати і пом'якшувати пов'язані з правами людини ризики, що обумовлені його діяльністю і діловими відносинами; б) надання належної допомоги бізнесу для оцінки та усунення підвищених ризиків порушення прав людини, приділяючи особливу увагу гендерно зумовленому і сексуальному насильству, експлуатації дитячої праці та ін. Однак, у тому випадку, коли бізнес виявляється причетним до грубих порушень прав людини на територіях, зачеплених конфліктом, держава має право відмовити йому в доступі до державної підтримки та послуг і відмовити йому в співпраці з метою виправлення ситуації. Одночасно, обов'язком держави є забезпечення ефективності поточної державної політики,

законодавства, підзаконних актів і правозастосовних заходів, спрямованих на усунення ризику участі бізнесу у вчиненні грубих порушень прав людини.

Крім того, у цій справі державі та бізнесу варто керуватися і такими міжнародними документами як Інструмент Організації економічного співробітництва та розвитку (далі – ОЕСР) щодо інформування про ризики для багатонаціональних підприємств у зонах слабого врядування (*OECD Risk Awareness Tool for Multinational Enterprises in Weak Governance Zones*) (2006 р.), Методичні рекомендації ОЕСР із забезпечення заходів належної обачності для відповідального управління ланцюгами постачання корисних копалин із районів, що зачеплені конфліктами та знаходяться в зонах підвищеного ризику (*OECD Due Diligence Guidance for Responsible Supply Chains of Minerals from Conflict-Affected and High-Risk Areas*) (2016 р.) та ін.

Важливо, що ООН постійно аналізує проблеми, що виникають у площині захисту прав людини в сфері бізнесу, зокрема й на територіях, зачеплених конфліктом, що відбувається у співпраці з урядами держав, бізнесом, інвесторами, науковими колами, національними інституціями з прав людини, профспілками, спеціалізованими установами (наприклад, Світовим банком [8] та ін.), ООН й іншими міжнародними організаціями, інститутами громадянського суспільства, а також правозахисниками, які працюють на місцях. Так, упродовж 2018-2020 рр. Робоча група ООН з питань бізнесу та прав людини, як постійно діючий орган, уповноважений відігравати лідируючу роль у справі просування Керівних принципів, концентрувалася на розробленні рекомендацій щодо практичних заходів, які повинні вживати держави та бізнес для запобігання та усунення порушень прав людини, пов'язаних із бізнесом, у конфліктному і постконфліктному контексті.

Підготовка цих рекомендацій, що базуються на фактичних даних і враховують як нові передові практики, так і наявні прогалини та проблеми, фокусувалася на вивченні ряду ключових питань. Серед них наступні:

- Якими є або повинні бути належні державна політика, регулювання та судові рішення для забезпечення захисту прав людини від порушень з боку бізнесу в конфліктних та постконфліктних ситуаціях?

- Які конкретні заходи слід вживати бізнесу у конфліктних і постконфліктних ситуаціях та як виглядає на практиці «посилена» процедура належної обачності щодо прав людини? Чим відрізняється / повинен відрізнятися процес виявлення, запобігання, пом'якшення та врахування реальних і потенційних впливів бізнесу в конфліктних та постконфліктних ситуаціях від його подібної діяльності в «неконфліктному» контексті?

- Як на практиці відбуваються відповідальні та стійкі інвестиції у постконфліктному становищі та у процесі відновлення? Які дії слід вживати (і яких дій уникати) суб'єктам фінансового сектору – як державним фінансовим установам, так і приватним інвесторам – для виконання своїх обов'язків відповідно до Керівних принципів та використання їхніх важелів для підтримки результатів, які не підривають права людини та стійкий мир?

- Яка роль бізнесу у перехідному правосудді? Які наслідки мають Керівні принципи в контексті правосуддя перехідного періоду?

Зазначимо, що Уряд України також взяв участь в процесі збору та обміну необхідною інформацією та офіційно направив її до Офісу Верховного Комісара ООН з прав людини в травні 2020 р. [9].

Звіт Робочої групи «Бізнес, права людини та регіони, що постраждали від конфлікту: на шляху до посилених дій» [10], з відповідними рекомендаціями державам, бізнесу та органам системи ООН, був представлений Генеральній Асамблеї ООН у жовтні 2020 р. Цей документ дає відповіді на вищенаведені запитання, і тому його зміст має бути предметом глибокого вивчення та застосування, зокрема, у ході розроблення оновленої Національної стратегії в сфері прав людини [11], Стратегії економічного відновлення Донбасу [12], відповідних законодавчих

та регуляторних актів і прийнятті практичних рішень як органами влади, так і суб'єктами господарювання.

Важливо, що Звіт містить Розділ IV «Постконфліктний період». Перш за все, в ньому принципово наголошується, що на етапах миробудівництва і відновлення і ділові кола, і держави у своїй діяльності повинні застосовувати ті ж самі принципи, що і на етапі конфлікту, зокрема вони повинні підвищеною мірою проявляти належну обачність щодо прав людини. Ця необхідність пояснюється, зокрема, налаштованістю держави будь-якою ціною залучити інвестиції і відновити економічну діяльність. При цьому в зв'язку з крайньою слабкістю державних структур така налаштованість створює високий ризик превалювання економічних інтересів без урахування проблем у сфері прав людини, а темпи іноземного інвестування часто випереджають впровадження державами належної нормативної бази та не враховують здатність держав забезпечувати реальний комплекс заходів щодо захисту прав людини і верховенства права.

Окрім того, привертається увага до характерної особливої активності міжнародних фінансових установ у постконфліктний період. Нерідко відзначається їх прагнення до залучення інвесторів без створення належних гарантій прав людини і, в деяких випадках, до сприяння інвестиціям, що пов'язані з такими порушеннями, що може призвести, навіть, і до відновлення конфліктів. Як приклад наводиться посилання на Стратегію боротьби з нестабільністю, конфліктами і насильством на 2020-2025 рр. Групи Світового банку [13]. Вона визнає, що для інвестиційної діяльності вкрай важливо враховувати результати аналізу конфлікту, але не розглядає питання про те, чому і як підприємства можуть забезпечувати дотримання прав людини. Тому міжнародні фінансові установи повинні, як мінімум, продовжувати узгоджувати свої дії з положеннями Керівних принципів. Їм слід дотримуватися своїх власних процедур підвищеної належної обачності щодо прав людини, вимагати цього від бізнесу, що користується їхніми фінансовими та консультаційними послугами,

і віддавати перевагу інвестиціям за участю бізнесу, прихильного до відповідального ведення підприємницької діяльності.

Так само, у умовах постконфліктного відновлення слід акцентувати увагу на якість контрактних домовленостей між державою, що приймає допомогу, і міжнародним співтовариством, іншими державами чи бізнесом, які будуть реалізуватися у рамках національних планів відновлення. Наголошується, що на всіх рівнях під час обговорення та при виконанні договорів і контрактів, а також в ході розробки національної політики мають бути впроваджені посилені процедури забезпечення належної обачності щодо прав людини. Принципи відповідальних контрактів [14], прийняті одночасно з Керівними принципами, містять ключові елементи, які повинні враховуватися при включенні принципу належної обачності щодо прав людини в більш широке коло стратегій і законів з питань відновлення. В Принципах відповідальних контрактів йдеться і про заходи, які бізнес і держави повинні застосовувати для належного усунення можливих негативних впливів великих інвестицій на права людини.

Звертаємо увагу, що в цьому тематичному Розділі Звіту окреслюється також і роль місцевих органів влади, які займаються питаннями заохочення інвестицій, адже вони відіграють життєво важливу роль у забезпеченні дотримання прав людини з боку бізнесу на місцевому рівні. Підкреслена найважливіша роль, яку економічні структури на кшталт місцевих інвестиційних рад, відіграють в створенні стимулів, що спонукають бізнес діяти відповідально. Вони можуть, наприклад, розробити механізм забезпечення стійкості підприємницької діяльності, який відображає міжнародні стандарти, але заснований на участі місцевого населення в інтересах врахування особливостей місцевої культури і цінностей.

Окремим чутливим аспектом діяльності бізнесу в постконфліктний період є такі обставини, за яких бізнесу доводиться встановлювати партнерські відносини з компаніями та окремими особами, що були сторонами конфлікту, або з особами,

котрі, можливо, мали відношення до вчинення порушень прав людини. Тому для бізнесу особливо важливо відповідально вибирати суб'єктів, з якими встановлюватиметься взаємодія. В будь-яких випадках, бізнес не повинний сприяти погіршенню наслідків військових злочинів. Водночас, для бізнесу важливим є й питання, яким чином та над чим працювати, а це вимагає розуміння специфіки місцевого контексту. Вирішенню цих питань сприятимуть предметні консультації між бізнесом і місцевими громадами та розроблення відповідних інструментів для перевірки наявних і потенційних ділових партнерів у рамках процедури належної обачності щодо прав людини.

Зазначимо, що програма цьогорічного Форуму ООН з питань бізнесу та прав людини (16-18.11.2020) передбачає проведення панельної сесії, під час якої на широке обговорення буде представлений вище охарактеризований Звіт Робочої групи з питань бізнесу та прав людини. Предметом обговорень будуть висновки та аргументи щодо необхідності посилення дій з боку держав і бізнесу з метою розв'язання проблем територій, які постраждали від конфлікту, а також перспективи подальших заходів у контексті «бізнес, права людини та конфлікт». Відповідно, ця тематика буде включена до проекту «Дорожньої карти» щодо бізнесу та прав людини на наступне десятиліття (UNGPs10+).

На завершення огляду міжнародних і вітчизняних засад діяльності бізнесу в постконфліктному середовищі наведемо думки Аніти Рамасастри, голови Робочої групи ООН з питань бізнесу та прав людини [15]. Вона переконана, що те, як бізнес працює у конфліктному та постконфліктному контексті, впливає на динаміку, яка забезпечує стійкий мир та повагу прав людини або навпаки підриває їх. Однак роль бізнесу в програмах запобігання конфліктам та побудови миру, і зокрема, ефективне управління наслідками його діяльності стосовно прав людини, в основному залишається поза увагою. Для країн, що вийшли з конфлікту, вирішальне значення має такий спосіб ведення бізнесу, завдяки

якому їх населення більш не зазнаватиме шкоди і укорінюватиметься гідне ставлення до людей та їхніх прав.

Список літератури

1. Перетворення нашого світу: Порядок денний сталого розвитку 2030: Резолюція Генеральної Асамблеї ООН від 25.09.2015 № A/RES/70/1. URL: <http://sdg.org.ua/ua/resources-2/344-2030-2015>.

2. Відродження Донбасу: оцінка соціально-економічних втрат і пріоритетні напрями державної політики: доповідь НАН України. За загальним керівництвом Е.М. Лібанової. К., 2015. 168 с. URL: https://iie.org.ua/wp-content/uploads/monografiyi/2015/2015_mono_Strategiya.pdf

3. Про затвердження Державної цільової програми відновлення та розбудови миру в східних регіонах України: постанова Кабінету Міністрів від 13.12.2017 № 1071. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1071-2017-%D0%BF#Text>

4. Конституція України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР. *Офіційний вісник України*. 2010. № 72/1. Спеціальний випуск. Ст. 2598.

5. Господарський кодекс України від 16.01.2003 № 436-IV. *Офіційний вісник України*. 2003. № 11. Ст. 462.

6. Ціль 17. Зміцнення засобів здійснення й активізація роботи в рамках Глобального партнерства в інтересах сталого розвитку. Національні завдання. URL: <http://sdg.org.ua/ua/pro-hlobalni-tsili/partnerships-for-the-goals#%D0%BD%D0%B0%D1%86%D1%96%D0%BE%D0%BD%D0%B0%D0%BB%D1%8C%D0%BD%D1%96-%D0%B7%D0%B0%D0%B2%D0%B4%D0%B0%D0%BD%D0%BD%D1%8F>

7. Керівні принципи з питань бізнесу та прав людини: Реалізація Рамкової програми Організації Об'єднаних Націй «Захист, повага і засоби захисту», ухвалені Резолюцією Ради ООН з

прав людини № 17/4 від 16.06.2011. URL:
http://www.iepd.kiev.ua/?page_id=8524

8. Bray J. International Companies and Post-Conflict Reconstruction. Cross-Sectoral Comparisons. The World Bank Social Development Papers. Conflict Prevention and Reconstruction. Paper No. 22. February 2005. URL:
<http://documents1.worldbank.org/curated/en/994031468752728929/pdf/31819.pdf>

9. Інформація органів державної влади України у зв'язку з підготовкою Робочою групою Ради ООН з прав людини з питання про права людини і транснаціональних корпораціях та інших підприємствах Звіту щодо ведення бізнесу в конфліктних і постконфліктних контекстах. URL:
<https://www.ohchr.org/Documents/Issues/Business/2019Survey/States/Ukraine.pdf>

10. Report of the Working Group on the issue of human rights and transnational corporations and other business enterprises «Business, human rights and conflict-affected regions: towards heightened action». URL: <https://undocs.org/en/A/75/212>, <https://undocs.org/ru/A/75/212>

11. Розробка Плану дій з реалізації Національної стратегії у сфері прав людини на період до 2023 року. URL:
<https://minjust.gov.ua/m/rozrobka-planu-diy-z-realizatsii-natsionalnoi-strategii-u-sferi-prav-lyudini-na-period-do-2023-roku-6764>

12. Мінреінтеграції розпочало роботу над проектом Стратегії економічного відновлення Донбасу. Повідомлення від 26.05.2020. URL:
<https://mtot.gov.ua/minreintegraciii-rozpochalo-robotu-nad-proektom-strategiii-ekonomichnogo-vidnovlennja-donbasu>

13. World Bank Group, Strategy for Fragility, Conflict, and Violence 2020–2025 (Washington, D.C., World Bank Group, 2020). URL:
<https://www.worldbank.org/en/topic/fragilityconflictviolence/publication/world-bank-group-strategy-for-fragility-conflict-and-violence-2020-2025>

14. Принципи відповідальних контрактів: інтеграція управління ризиками, пов'язаними з правами людини, в формат переговорів з метою укладення контрактів між державою та інвесторами: Керівні вказівки для учасників переговорів. Додаток до Доповіді Джона Рагги, Спеціального представника Генерального секретаря з питань про права людини і транснаціональні корпорації та інші підприємства (25.05.2011). URL: <https://undocs.org/ru/A/HRC/17/31/Add.3>

15. Business after conflict: respecting human rights to help sustain peace. URL: <https://www.ohchr.org/EN/NewsEvents/Pages/BusinessHRInPostConflict.aspx>

О.В. Тарасевич,
*кандидат економічних наук, доцент,
завідувач відділу економіко-правових проблем містознавства,
Державна установа «Інститут економіко-правових
досліджень імені В.К. Макутова НАН України», м. Київ*

ЩОДО КАДРОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СФЕРИ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ МІСТА НА ПОСТКОНФЛІКТНИХ ТЕРИТОРІЯХ

Сфера життєдіяльності міста включає суб'єктів господарювання, що надають послуги водо-, електро-, газо- та теплопостачання, водовідведення, поводження з побутовими відходами, а також підприємства дорожньо-транспортного господарства, трудові ресурси яких на постконфліктних територіях характеризуються низкою особливостей, що обумовлені як галузевою специфікою, так і ускладненими та часто небезпечними умовами праці при відновленні пошкоджених і зруйнованих об'єктів і мереж комунальної інфраструктури сфери.

*Рекомендовано до друку вченою радою Державної установи
«Інститут економіко-правових досліджень імені В.К. Макутова НАН України»
(протокол № 12 від 30 листопада 2020 р.)*

Оргкомітет Круглого столу:

Устименко Володимир Анатолійович – голова Оргкомітету, директор ДУ «Інститут економіко-правових досліджень імені В.К. Макутова НАН України», член-кореспондент НАН України, член-кореспондент НАПрН України, голова Наукової ради з економіко-правових проблем розвитку міст України НАН України, д.ю.н., професор, Заслужений юрист України.

Тарасевич Олена Вікторівна – заступник голови Оргкомітету, завідувачка відділу економіко-правових проблем містознавства ДУ «Інститут економіко-правових досліджень імені В.К. Макутова НАН України», вчений секретар Наукової ради з економіко-правових проблем розвитку міст України НАН України, к.е.н., доцент.

Джабраїлов Руслан Аятшахович – член оргкомітету, заступник директора з наукової роботи ДУ «Інститут економіко-правових досліджень імені В.К. Макутова НАН України», д.ю.н., доцент.

Мельникова Марина Віталіївна – член оргкомітету, провідний науковий співробітник відділу економіко-правових проблем містознавства ДУ «Інститут економіко-правових досліджень імені В.К. Макутова НАН України», д.е.н., доцент.

Градобоєва Єлизавета Сергіївна – член оргкомітету, старший науковий співробітник відділу економіко-правових проблем містознавства ДУ «Інститут економіко-правових досліджень імені В.К. Макутова НАН України», к.е.н.

Іларіонов Олександр Юрійович – член оргкомітету, старший науковий співробітник відділу господарсько-правових досліджень проблем економічної безпеки ДУ «Інститут економіко-правових досліджень імені В.К. Макутова НАН України».

С 91 Сфера життєдіяльності міста: економіко-правові проблеми постконфліктного відновлення: матеріали Круглого столу (29 вересня 2020 р., м. Київ). Наук. ред. В.А. Устименко. НАН України. ДУ «Інститут економіко-правових досліджень імені В.К. Макутова НАН України». Київ, 2020. 156 с.

ISBN 978-966-02-9453-0

У виданні представлені тези доповідей учасників Круглого столу «Сфера життєдіяльності міста: економіко-правові проблеми постконфліктного відновлення», який організований та проведений Державною установою «Інститут економіко-правових досліджень імені В.К. Макутова НАН України» у партнерстві з Науковою радою з економіко-правових проблем розвитку міст України НАН України (29 вересня 2020 р., Ресурсний Центр соціально-правової та професійної підтримки співробітників переміщених ЗВО/наукових установ, м. Київ). У збірці розглядаються питання правового забезпечення відновлення соціально-економічної сфери, забезпечення внутрішньо переміщених осіб тимчасовим житлом, особливостей інноваційної діяльності суб'єктів господарювання, працевлаштування молоді, формування потенціалу державно-управлінських кадрів та муніципального менеджменту, прав людини та інші аспекти відновлення інфраструктури забезпечення життєдіяльності міст на пост конфліктних територіях.

Для науковців, викладачів, аспірантів, студентів закладів вищої освіти, юристів-практиків, державних службовців

Організаційний комітет Круглого столу може не поділяти точку зору авторів тез.

УДК 364.48

ISBN 978-966-02-9453-0

© ДУ «Інститут економіко-правових досліджень імені В.К. Макутова НАН України», 2020

© Авторів тез доповідей, 2020